

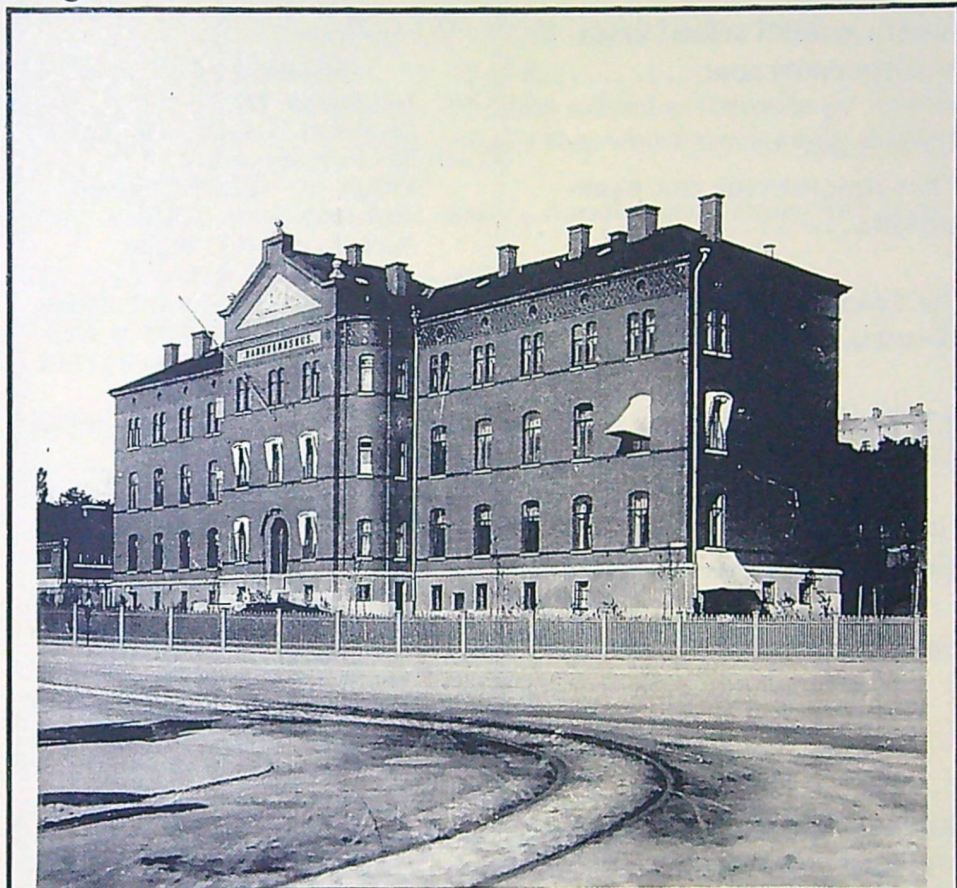
Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årg 17

2000

Nr 4

Barnbördshuset (Gamla BB eller KK II) vid Övre Husargatan i Göteborg. Uppfört 1900 och i bruk som BB till 1968 med uppehåll 1939-45. Foto 1902. Under dessa år föddes här nästan 200.000 göteborgare.

INNEHÅLL NR 4 - 2000

VI MÖTS..... 3

ARKIVENS DAG..... 4

Ulf Fridberg:

GAMLA JUDISKA BEGRAVNINGS-
PLATSEN I GÖTEBORG..... 5

Karin Edvall:

FRÅN HJÄLPSTRU TILL BARN-
MORSKA..... 7

Per Clemensson:

GAMMALSVENSKBYBORNA..... 11

Anders Gagnér:

EN ROMERSK DUBBELRÄKNING.. 15

Gudrum Råssjö:

ERIK DAHLBERGSGATAN 12... 17

LANDET RUNT..... 20

NÄSTA NUMMER AV VÄSTANBLADET
UTKOMMER I BÖRJAN AV FEBR. 2001.
MANUSSTOPP DEN 8 JAN.

ISSN - 1102 - 4453

Kopierad på miljövänligt papper hos
Mediagruppen KOPIERINGEN AB, Gbg

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEDELSORGANISATION I SVERIGES
SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 GÖTEBORG
Tel. 031 - 13 12 26 (tisd. 10-12, torsd. 10-14),
Postgiro 24 23 85 - 3

Styrelse 2000

- Ordf. Rolf Eklund, 031 - 93 15 15
Lerdalav. Pl. 5114, 429 34 KULLAVIK
- V. ordf. Per Clemensson, 031 - 20 65 63
S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG
- Bibl. Tommy Näzell, 031 - 338 08 58
Klarbärsv. 18, 435 43 PIXBO
- Sekr. Joel Holger, 031 - 40 85 20,
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
- Kassör Ewert Arwidsson, 0520 - 707 39, Göte-
borgsv. 91 A, 461 54 TROLLHÄTTAN
- Klubbm. Karin Holger, 031 - 40 85 20
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
- Övriga Ingegärd Almquist-Persson
031 - 44 18 13, Postgängen 1 A,
433 34 PARTILLE
- LarsOlof Lödf, 031 - 40 57 51
S. Vägen 95, 412 63 GÖTEBORG
- Örjan Nordmalm, 031 - 20 57 27,
Bohusg. 24, 411 39 GÖTEBORG
- Suppl. Jan Kartengren, 031 - 97 01 86
Box 21, 430 81 KÖPSTADSÖ
Per Liljeström, 0302 - 131 91
Vänskapen 3 c, 443 34 LERUM
Sybil Winell, 031 - 16 05 95
Föreningsg. 16 E, 411 27 GÖTEBORG

Västanbladet

Ansvarig utgivare: Per Liljeström
Redaktionskommitté:
Per Clemensson, Per Liljeström och Joel Holger

Västanbladet ingår i medlemsavgiften 135.- kr/år
och utkommer årligen med fyra nummer.

vi möts

MEDLEM !

**Du tänker väl på att det är Du
som är föreningen, utan Dig blir det ingen verksamhet !**

GRS PROGRAM FÖR HÖSTEN 2000

MÅNDAGEN DEN 20 NOV. Kl 18.30

Höstmöte på Erik Dahlbergsgatan 36 B. Efter sedvanliga förhandlingar föredrag av hembygdskonsulten och Västra Frölunda Naturvårdsförenings ordf. Per-Arne Löf om **Gamla Västra Frölunda**.

Möteskostnad inkl. kaffeservering 40:- kr. Anmälan senast fredag före mötet.

LÖRDAGEN DEN 11 NOV. Arkivens Dag.

G R S har bokbord och antavlor i Landsarkivets entréhall. Se vidare sid 4.

VÅREN 2001

MÅNDAGEN DEN 19 FEBR. Föreningskväll på Erik Dahlbergsgatan med ett planerat föredrag om - kartor, en källa till landskapets historia.

Närmare om detta i nästa nr av Västanbladet.

MÅNDAGEN DEN 19 MARS. Kl 18.30

Årsmöte samt föredrag av Släktforskarförbundets nye ordf. Ted Rosvall.

MÅNDAGEN 23 APRIL. Kl 15.45. Obs. tiden !

Visning av Stadsbyggnadskontorets Arkiv med göteborgskartor mm, Köpmansgatan 20.

LÖRDAGEN DEN 19 MAJ. Vårutfärd.

Anteckna i almanackan !

ANMÄLAN enl. ovan och i så god tid som möjligt till

Stina Börjeson tel. 031 - 25 75 55 eller Karin Holger tel. 031 - 40 85 20

Mycket välkomna, tag gärna med gäster !

Entrén till samlingslokalen på Erik Dahlbergsgatan sker genom G R S egen lokal, vilken måste låsas under själva mötet. Kom således i god tid.

Vi har öppet 1 timma före föreningsmötet. Samlingslokalen rymmer 40 pers.

Ev. återbud måste anmälas.

Lördagen den 11 nov. 2000
ARKIVENS DAG

Följande arkiv i Göteborg deltar:

LANDSARKIVET I GÖTEBORG kl. 09.00 - 15.00.

Föredrag av Bo Björkström om GT-HT:s klipparkiv kl. 13.00

REGION- OCH STADSARKIVET GÖTEBORG
SPRÅK- OCH FOLKMINNESINSTITUTET (SOFI) SAMT
DIALEKT-, ORTNAMNS- OCH FOLKMINNESARKIVET I GÖTEBORG
(DAG)

GÖTEBORGS STADSMUSEUMS ARKIV
SJÖFARTSMUSEETS ARKIV
CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLAS ARKIV

Öppettider och program kommer att finnas på ett gemensamt informationsblad på
Arkivens Dags hemsida www.ra.se/arkivensdag samt i "Göteborg idag"-spalten
i GP, Metro m fl tidningar.

Släktforskare !

3.000:-

... i rabatt får Du, vid köp av
Copex L D 75.

Du betalar endast 4.900:- inkl. moms
(ord. pris 7.900:-)

- * läsaren har specialanpassad fichehållare för SVAR-fiche
- * 1 st objektiv med 42 x förstöringsgrad
- * stor bildskärm 29 x 28 cm
- * frakt tillkommer
- * 7 dagars returrätt

MSAB
MICROSYSTEM AB

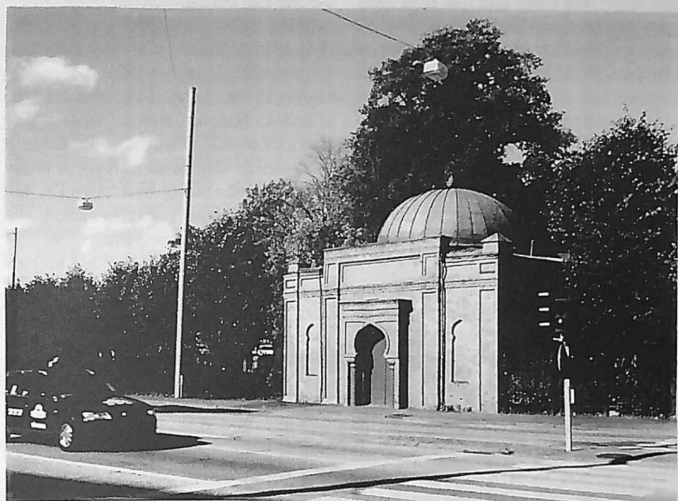
Schéelegatan 3
416 60 Göteborg
031 - 19 06 09

Box 22
520 30 Ljung
0513 - 50020

Gamla judiska begravningsplatsen i Göteborg

av Ulf Fridberg

Kapellet och begravningsplatsen, en oas med den brusande trafiken utanför . Foto: JH

25 medlemmar i GRS besökte i september den gamla begravningsplatsen och kapellet vid Svingeln i Göteborg, vilka visades av Ulf Fridberg, hedersordförande i Gamla Mosaiska Församlingens Vänner.

När synagogan vid Stora Nygatan stod färdig år 1855 var Göteborg ännu en liten stad med 28.000 invånare. För sin tid måste den därför ha framstått som en monumentalbyggnad av stora mått.

Mot denna bakgrund synes det ha varit angeläget att då även bygga ett värdigt begravningskapell i stället för det gamla och förmodligen fallfärdiga träskjulet. Tanken

förverkligades emellertid först år 1864.

Synagogan hade uppförts i klassisk morisk stil med stark influens av en vid denna tid modern kontinentaleuropeisk synagogalarkitektur, som i sin tur interiörmässigt påverkats av kyrkoarkitekturens basilikor med kor och pelare.

Begravningskapellet skulle emellertid inte användas som synagoga. Av denna

anledning kunde den moriska byggnadsstilen bibehållas även invändigt och rummets proportioner ges en dragning åt det kvadratiska, något som känns igen från äldre spanska synagogor samtidigt som vi här påminns om vissa av de första bosätternas sefardiska (*från Spanien och Portugal*) härstamning.

Mera slående i kapellets moriska stil - förutom den mycket vackra karakteristiska takkupolen - är de båda portarna. Deras utformning för tanken till den kända 1200-talssynagogan i Toledo, som senare blev kyrka och gavs namnet Santa Maria la Blanca.

I samband med restaureringen av kapellet (1989) gjordes en något märklig upptäckt. Bakom portarnas tunga järnplåtar fann man ett intarsiarbete i ädelträ av sällan skådat slag på nordiska breddgrader. Efter fotografering har i samråd med Riksantikvarieämbetet järnplåtarna bytts ut mot tunna men väl skyddande träskivor.

Gravkapellet torde som äldre kulturbyggnad i sitt utförande vara det enda i västvärlden. Dess inre utgör en upplevelse i överraskande blått, grönt och ockragult - den spanska majolikans bjärta färger. Ljuset bryts av sex höga blyglasfönster med en sällsynt vacker dekor av Davids-stjärnor. Liljorna i sammanhanget tycks tala om Sarons fruktbara ängder.

Golvet utgörs av marmor av liknande slag, som vi återfinns på Börsen från samma tid. Dock noterar vi här en svag lutning för möjliggörandet av den rituella tvagning som föregår svepningen och som en sista tjänst utfördes av bröder, respektive systrar, i "Israelitiska Sjukvårds- och Begrifning-Sällskapet".

Två vita kakelugnar i tidstrogen svensk herrgårdsstil och en mellaneuropeisk

barock-krona ingår i den harmoniska enheten. Vi påminns här om det som i judisk folkmun nämns som ett "Beth Hachajim - De levandes boning" och "ein guter Ort".

Begravningsplatsen, belägen på ett område som tidigare varit reserverat som krigskyrkogård, uppläts 1792 av Magistraten för all framtid "till Lägerplats för them af Judiska Nationen, som härstädes aflida". Den togs sannolikt i bruk först påföljande år och omfattar idag på en markyta av endast tretusen kvadratmeter över tusalet helt orörda gravar med bortåt åttahundra alltjämt väl bevarade minnesvårdar.

Av tradition präglas de äldsta gravsternarna av en mycket strikt enkelhet med tidstypisk hebreisk kvadraturtext som dekor i sig. Förutom namn och personuppgifter ger de ofta en kort, ej sällan poetiskt utformad, levnadsbeskrivning.

Enstaka gravmonument i behärskad nyklassicism från 1800-talets senare del antyder emellertid - här liksom på övriga judiska begravningsplatser i den unga liberalismens Europa - en begynnande brytningstid. Den hebreiska texten blir alltmer sparsam. Och i dess helhet återspeglar anläggningen en besjälad invandrargrupps gradvisa integrering i det omkringliggande samhället.

Med dess nära anknytning till Marstrands storhetstid utgör den dessutom en tvåhundraårig obruten västsvensk släktokumentation utan motsvarighet bland landets övriga griftegårdar.

På den forna Åkerheden "norr om Landsvägen utom Drottningssports Tullen" framstår den gamla begravningsplatsen mot Skansen Lejonets klassiska bakgrund som en oskattbar tillgång icke enbart för den judiska församlingen.

Från hjälphustru till barnmorska

Förlossningsvårdens historia: en kort presentation.

av Karin Edvall

De tidigaste arkivhandlingarna rörande svensk förlossningsvård återfinns i enstaka räkenskapsböcker där sk hjälphustrur finns upptagna. Att vara hjälpande hustru innebar hög status. Den enda förordning som fanns utgick från kyrkan; jordegumman skulle bringa den födande tröst och hugsvalelse genom religionens bud.

Förlossningarna skedde i hemmen, några institutioner fanns inte, och var uteslutande en kvinnlig angelägenhet. Jordegummornas medicinska kunskaper var egentligen inte större än andra kvinnors och fram till år 1686 låg förlossningsvården helt utanför läkarvetenskapen. Det året utfärdade Collegium Medicum (föregångare till Socialstyrelsen, bildat 1663) en första förordning om att Stockholms stads barnmorskor var tvungna att genomgå examen inför stadsläkaren för att bli godkända.

1711 kom det första reglementet för jordegummorna i Stockholms stad. Enligt reglementet skulle barnmorskan först vara lärling hos godkänd barnmorska under två år, sedan godkännas av stadsläkaren och examineras inför Collegium Medicum innan hon slutligen kunde avlägga barnmorskeexamen inför Magistraten. Barnmorskan fick inte utföra instrumentella förlossningar utan var i sådana fall nödgad att tillkalla läkare.

Det fick endast finnas 40 barnmorskor i staden. Jordegummorna i Stockholm bildade ett eget skrå och delade upp staden rättvist mellan sig. Barnmorskan hade som

sigill ett målat barn på dörren till sin bostad. Övriga landet kvarstod på den utbildade nivån och 1737 föreslog Collegium Medicum att varje socken skulle åläggas att inskaffa en barnmorska utbildad i Stockholm.

1752 reserverades två sängar för fattiga barnafödelskor på det nyöppnade Serafimerlasaret i Stockholm och där skulle barn-

morskeeleverna övas under läkarledning inför sin kommande yrkesutövning. Platserna var emellertid för få för att räkna till åt alla barnmorskeelever och flertalet blivande barnmorskor fick sin utbildning hos någon av stadens redan etablerade barnmorskor. 1775 öppnade Allmänna Barnbördshuset i Stockholm och ungefär vid samma tidpunkt startade den första barnmorskäläroanstalten på allvar (Stockholms barnmorskäläroan-

Ur E. Rösslins bok "Rosengarten" 1513

stalts arkiv börjar år 1760).

1777 kom det första reglementet för barnmorskor gällande hela riket som fastslog att endast utbildade barnmorskor fick utöva yrket. Reglementet förbjöd fusk, vilket resulterade i att antalet utbildade barnmorskor ökade och antalet hjälphustrur minskade. Undervisningen skulle ske i Stockholm men förkunskaper kunde inhämtas hos provinsialläkare i hemorten, vilket förkortade utbildningen. Barnmorskeutbildningen varade i en eller flera tremånaders terminer och examen avlades i Stockholm.

1819 års reglemente förlängde utbildningen till minst sex månader. Yrket blev också fritt då skråförordningarna i Stockholm upphävdes. Enligt reglementet stod utbildningen nu öppen för alla kvinnor, inte bara för gifta hustrur som bestämmelserna varit tidigare. 1840 års reglemente förlängde utbildningen till nio månader inklusive tre månaders praktik. Enligt reglementet ålades barnmorskan med böter om hon lämnade sitt hem utan att meddela vart hon gått. Barnmorskeyrket hade under 1800-talet låg status och gav dåligt betalt. 1886 bildades Svenska Barnmorskeförbundet som första kvinnliga yrkesförbund och från år 1888 utkom deras tidskrift "Jordemodern".

Hjälpgummorna fanns i allt mindre skara parallellt med barnmorskorna ända in på 1900-talet. Från 1900 hade alla barnmorskor ett års utbildning och 1924 förlängdes utbildningen till två år. Under 1930-talet drev Barnmorskeförbundet förslaget om att barnmorska borde ha en grundläggande sjuksköterskeutbildning utöver sin barnmorskeutbildning men mötte till en början föga gehör. Fram till år 1953

krävdes inte sjuksköterskeutbildning av de blivande barnmorskorna, men enligt SFS 1953:472 skulle barnmorska först ha sjuksköterskeutbildning och sedan en ettårig vidareutbildning inom obstetrik och gynekologi för att bli godkänd. 1954 inrättades statens sjuksköterskeskola som till en början hade samma styrelse som barnmorskeläroanstalterna. 1966 överflyttades utbildningsansvaret till Skolöverstyrelsen och från 1969 blev barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg kommunala institutioner. Utbildningen sker nu vid landstingens vårdhögskolor.

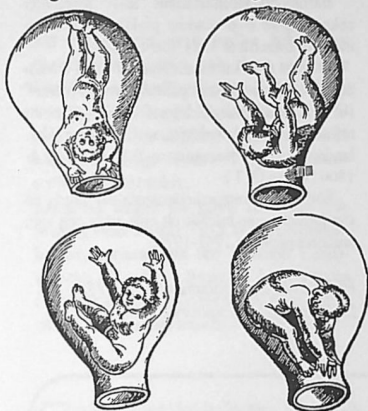
Barnmorskeläroanstalten i Göteborg

Den 1 april 1856 öppnade landets andra barnmorskeläroanstalt i Göteborg. Eftersom det var dyrt att sända barnmorskeelever till Stockholm fanns många önskemål och krafter bakom kravet att utbildningen skulle decentraliseras.

Göteborg hade 1729 inskaffat sin första examinerade barnmorska från Stockholm, Ulrika Ehrengren. Den första upprinnelsen till klinisk verksamhet hade börjat när första Sahlgrenska sjukhuset öppnat på Sillegatan år 1782. Två sängplatser av sjukhusets totalt 24 var reserverade för barnaföderskor. Barnmorskan bodde utanför sjukhuset och kallades vid behov.

När barnmorskeläroanstalten öppnade 1856 fick förlossningsavdelningen, belägen inom Sahlgrenska sjukhuset i bastionen Carolus Dux, egna lokaler med egen föreståndare, vilken också var lärare på läroanstalten. Ursprungligen fanns det sex rum med 15 sängplatser på förlossningsavdelningen men beläggningen ökade ständigt. De hygieniska förhållandena var dåliga och dödligheten bland barnaföderskorna jämförelsevis

hög (4%). Barnmorskeeleverna undervisas, enligt 1840-års reglemente, i nio månader och bland de examinerade barnmorskorna kunde de med bästa vitsorden erhålla ytterligare tre månaders undervisning i instrumentell förlossningskonst.

Fostrets olika lägen i livmodern.

I Barnmorskeläroanstaltens arkiv finns serien "Dagböcker över undervisningen" (D III) som täcker perioden 1857-1964, som dels återger själva undervisningen men också ger en god inblick i skolans vardag samt elevernas och lärarnas göromål.

Efter diskussioner och klagomål över att förlossningsavdelningen tagit för stort utrymme på Sahlgrenska sjukhuset öppnades 1875 det första barnbördshuset vid Sprängkullen med fyra paviljonger och 24 sängplatser. Barnbördshuset visade sig dock snart otillräckligt och 1900 invigdes det nya barnbördshuset vid Övre Husargatan för 63 patienter och undervisningen flyttades dit. 1939 flyttade barnmorskeläroanstalten till den nybyggda kvinnokliniken på Sahlgren-

ska sjukhuset, KK I, eftersom den snabba medicinska utvecklingen inom förlossningskonsten gjort barnbördshuset omodernt. Under perioden 1865-1955 utexaminerades 3811 barnmorskor.

Mordängeln - barnsängsfeber

I samband med att förlossningsvården började institutionaliseras i slutet av 1700-talet ökade dramatiskt förekomsten av de bakteriella infektioner som kunde angripa den såriga livmodern efter en förlossning, den sk barnsängsfebern.

Fram till 1860-talet utgjorde barnsängsfebern en av de största farorna för födande kvinnor. Sjukdomen härjade mest på barnbördshusen men även hemmafödande kvinnor drabbades. Febern var mycket fruktad och läkare och barnmorskor tvingades gång på gång uppleva att svåra epidemier utbröt på barnbördshusen och att upp till 70 % av de födande kvinnorna kunde insjukna under en epidemi. Tidvis tvingades man stänga för att stoppa mordängeln.

I Barnmorskeläroanstaltens arkiv finns en samling journalanteckningar från 1840-talets patienter vid Serafimerlasarettet som troligtvis använts i undervisningssyfte under benämningen "Peritonitis" (vol. Ö:3). Patienterna var friska barnsängskvinnor som drabbades av "puerperalsepsis" (blodförgiftning under barnsängstiden). Läkarna försökte behandla febern med åderlätning, koppning och med varma grötomslag samt gav opium som smärtstillande medel men utan framgång.

Under lång tid trodde man att sjukdomen överfördes via luftsmitta. Man försökte mota "miasman" (luftsmittan) med ventilation, vädring och storstädning. Kontaktsmitta förbisågs och läkare samt andra be-

handlande gick från obduktionsavdelning till förlösning utan att rengöra sina händer med nedsmittning och insjuknande som följd.

Under 1860-talet började Dr. Ingaz Philip Semmelweis, verksam i Wien, trots hårt motstånd, beordra desinfektion av de undersökandes händer. Då skedde genast en betydande förbättring av situationen och antalet insjuknande i barnsängsfebern minskade. Under 1890-talet var sjukdomen sällsynt. Dr. Semmelweis hygieniska försiktighetsåtgärder infördes i Sverige år 1892.

Barnmorskeläroanstaltens arkivhandlingar

Arkivet omfattar förutom Styrelseprotokoll 1875-1969 (serie A I a) och undervisningsprotokoll, Matriklar över barnmorskor och kursdelta-

gare 1851-1970 (serie D I), Inskrivningsböcker m fl liggare över elever (serie D II) samt Ansökningar från elever (serie E IV). Det finns en ansenlig mängd elevfotografier, men även andra fotografier från läroanstaltens verksamhet finns bevarade (serie K).

Barnmorskeläroanstaltens arkiv innehåller också liggare över stadens praktiserande barnmorskor fram till år 1924 (serie D I).

Det finns även intressant material som användes vid undervisningen; patientjournaler (serie F IV), en detaljerad skildring från ett kejsarsnitt utfört 1860 samt stadsläkaren Christoffer Carländers patientobservationer från omkring år 1800 (volym Ö: 3).

Förutom Barnmorskeläroanstalten fanns en elevförening som bildade ett eget arkiv och som omfattar perioden 1947-1978.

Publicerat som Dokument nr 4 - 1996 vid Landsarkivet i Göteborg.

*För ett Vackrare Hem,
besök*

vårt Konstgalleri och nyöppnade Glasgalleri

GALLERI SCANDINAVIA

*Galleri Scandinavia
Berzeliigatan 14, Göteborg
Tel. 031 - 16 93 01*

*Glas Art Scandinavia AB
Södra Vägen 12, Göteborg
Tel. 031 - 18 72 80*

Familjen Lindblom

GAMMALSVENSKBY- BORNA

Vart tog de vägen ?

av Per Clemensson

Ett fotoalbum med unika bilder av Gammalsvenskbyn och dess invånare återfinns i Riksföreningen Sverigekontakts i Göteborgs Landsarkiv förvarade arkiv och ingår i dess grundares och mångårige ledare Vilhelm Lundströms privatarkiv.

Albumet utgör en gåva till hans 50-årsdag den 7 maj 1919 från Gammalbybor, tacksamma för Vilhelm Lundströms och hans institutions (Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet) insatser för dem.

Svenska kyrkan i Gammalsvenskby, invigd 1885

Sedan medeltiden beboddes norra delen av Dagö av svenskar, vilka sades ha invandrat från Gotland, Dalarna, Roslagen och/eller Finland. Dessa Dagö-svenskar nämns första gången 1470, då deras självständighet bekräftades av Tyska Orden, som då var ägare av Dagö. Den kom sedan 1563 i svensk ägo för att 1710 erövras av ryssarna, i vars besittning den sedan förblev till 1920 då den kom att tillhöra Estland. År 1941 inkorporerades Estland med Sovjetunionen för att åter bli fritt 1990-91.

Sedan Dagö-svenskarna under den ryska tiden av den svenskfödde godsägaren, ryska statsrådet, greve Carl Magnus Stenbock (1725-1798) på godset Kolk berövats sin privilegierade och fria ställning och blivit

uppsagda från den adliga jorden 1781, vädjade de till Katarina II av Ryssland, som anvisade dem ett stort jordområde i södra Ryssland. Sedan de sålt sina ägodelar till vrakpriser gav de 1.159 svenskättlingarna sig iväg till fots till Gammalsvenskby i Ukraina. På Dagö stannade kyrkobönderna i byn Rökis (Reigis, 10 familjer) och de något talrikare svenskarna i byn Kärkla (Kärrdal) kvar. Kärkla-svenskarna uppsades 1810 och flyttade då till öarna Nuckö, Ormsö och Hapsal. Uppblandningen med esterna gick snabbt och i början på 1900-talet syntes svenskarna vara så gott som helt utplånad.

Den 1 maj 1782 anlände Dagö-bönderna till det åt dem anvisade området vid Dnjepr, 70 km ovanför staden Cherson.

Deras antal hade under vandrigen minskat avsevärt och antalet är ovisst: 1785 anges gammalsvenskby bestå av 135 personer (30 familjer), 1804 av 188 personer. 1794 utökades kolonien med 30 svenska krigsfångar och invånarna i gammalsvenskby fick 1800 utländska kolonisters rätt. År 1804 slog sig tyskar och österrikare ner i området,

vilka grundade flera byar och vilka så småningom kom att behärska 3/4 av

Gammalsvenskbyområdet. Förhållandet mellan svenskar och tyskar-österrikare var tidvis spänt, men de samverkade och styrde kolonien gemensamt. Tillsammans med tyskarnas och österrikarnas tre byar bildade Gammalsvenskbyn en kommun med gemensam styrelse intill 1917. Även kyrkligt samverkade de fyra byarna, som hade ge-

mensam oftast tysk präst. Skolväsendet stod under ryskt överinseende med en svensk hjälplärare. Folket livnärde sig på åkerbruk och boskapsskötsel samt före första världskriget på vinodling och efter 1930 på bomullsodling. På ryskt sätt växlade jordlotterna innehavare med jämna mellanrum fram till 1908, då enskiftet infördes efter svenskt mönster. Under åren 1922-1923 nyfördelades jorden med 3 ha per

person.

Nordisk Familjebok 1908:

”Det svenska blodet har bevarat sig märkvärdigt rent. Giftermål med ryssar ingås aldrig, med tyskar sällan; alla svenskarna äro besläktade med varandra och tillhöra ett fåtal familjer: deras familjenamn äro dels

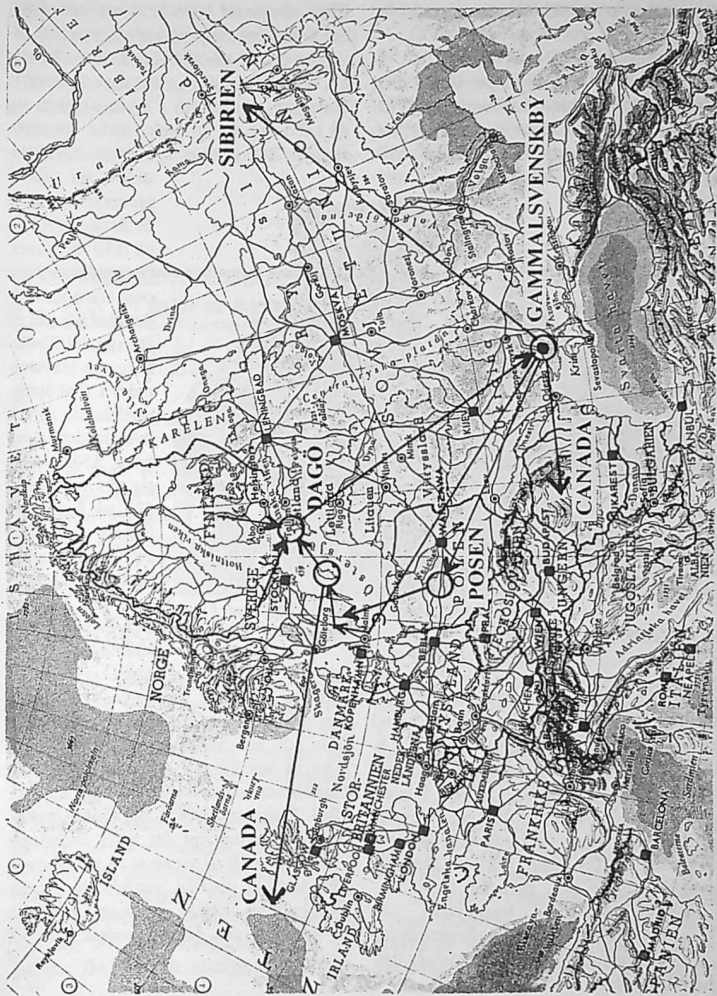
gårdsnamn såsom Hoas (=Hagens), M a l m a s (=Malmens), dels förnamn i genitiv såsom Hansas, Knutas, Annas, dels högsvenska efternamn i genitiv såsom Albärs (=Albergs). Förnamnet sättes efteråt såsom genitivens huvudord; för att undvika förväxling får man därjämte ange faderns ofta också farfaderns namn t ex Malmas Gustoffs Peter eller Hoas Kals Kristians Josef. Folket är ärligt och arbet-

Skollärare Kristoffer Hoas med fru (född Skarstedt) och barn

samt Brott och förseelser begås ytterst sällan; svenskarnas flit och ihärdighet har blivit ett ordspråk i trakten. I intelligens överträffa de vida både tyskar och ryssar”.

Invånarantalet i Gammalsvenskby var år 1850 380 personer (52 familjer), 1904 710 personer i 98 gårdar (20 familjer var arrendatorer utan egna gårdar) och 1927 895 personer. På 1880-talet hade c:a 100

personer utvandrat till Sibirien och Canada.

Under slutet av 1800-talet upptogs allt tätare förbindelser med Sverige. Under åren 1882-1885 uppfördes en svensk kyrka för medel insamlade i Sverige, Finland och USA. Rika samlingar om språket och byli-

Efter missväxtår 1926-1927 och inför hotet om kollektivisering önskade svenskarna utvandra och de erhöll 1929 tillstånd till detta av sovjetregeringen. Prästen Kristoffer Hoas och kyrkvärden J Buskas befann sig då i Sverige för att underhandla om svenskarnas mottagande i Sverige. Kvarlämnande ett 20-tal personer lämnade de övriga byborna, ca 880 personer, Gammalsvenskbyn och transporterades med båt och på järnväg till Trelleborg och inkvarterades i Jönköping, varifrån de spreds över landet: omkring 550 bosatte sig på Gotland och 120 på fastlandet. Senare har 280 personer lämnat landet: 36 familjer åter till Ukraina och 18 familjer till släktingar i Canada. De till

Familjen Henrik Utas

vet finns i Dialekt- och ortsnamnsarkivet i Uppsala. I Sverige insamlades vidare medel till en ny skola, vilken blev färdig 1914. Under och efter revolutionen 1917 plundrades byn gång på gång och Uppsala domkapitel insamlade pengar till dess hjälp. Svenska Röda Korset sände tre undsättningsexpeditioner 1921-1922 till Gammalsvenskby. Två nya svenska byar Nysvenskby (ett 20-tal byggnader) och Svenskåker (aldrig färdigbyggd) grundades ute på stäppen 1922. Gårdarnas antal i den gamla byn var då 135 st.

Ukraina återvända familjerna genomlevde den tyska ockupationen utan större förstörelse och vid tyskarnas reträtt medfördes byborna och folket i de tyska byarna och Gammalsvenskbyn utrymdes den 26 okt. 1943. Befolkningen fick tills vidare boplatser i Posen och vid det tyska nederlaget hamnade ett 50-tal svenskar på amerikanskt eller brittiskt område, varifrån de kunde återvända till Sverige. De övriga har förts till Ryssland och där gått ovissa öden till mötes.

Litteratur:

- Bengt Bogårde: *Vilhelm Lundström och svenskheten. Uddevalla 1992.*
- G. Malm: *Svenskbyborna. 1939*
- Gustaf Berg: *Svenskarna i Estland. 1923*
- *Svenskbyborna i Sverige 1929 - . Visby 1989.*

Publicerat som Dokument nr 8 - 1993
vid Göteborgs Landsarkiv.

Om Gammalsvenskby och dess präster 1782-1929, vilka hade fast tjänst eller var på besök, kan även läsas i Georg Luthers: "Herdaminne för Ingermanland II", vilken återfinns bland årets bokgävor till GRS bibliotek.

..... *Inför de kommande Jul- och Nyårshelgerna*

En romersk dubbelräkning

av lektor, fil.dr. Anders Gagnér (1891-1955)

Införd 1934 i Hermods månadstidskrift KORRESPONDENS.

Man skrev år 708 efter Roms grundläggning (46 f. Kr.) och den 11 Quintilis (sedermera kallad j u l i efter den romerske imperatorn Gaius I u l i u s Caesar, liksom i sinom tid den efterföljande månaden fick utbyta sitt ursprungliga namn Sextilis mot a u g u s t i, varvid månaden benämndes efter den romerske kejsaren A u g u s t u s).

Floralia, blomstergudinnan Floras fest, firades med sedvanliga lustbarheter och spel. Människor och djur bekransades, bord och bänkar beströddes med blomster, och kvinnorna klädde sig i kläder, brokiga som blomorna på marken.

Enligt kalendern befann man sig alltså på väg mot eftersommaren, men markens blomster och årstiden minde mera om vårens Flora än höstens Pomona. Faktiskt ägde också festen rum åtskilligt tidigare, än vad den officiella tideräkningen gav vid handen. Den började nämligen enligt vårt

sätt att beräkna tiden den 28 april och varade i dagarna sex.

Det borgerliga året hade således kommit mer än två månader före det naturliga. Ur led var tiden eller åtminstone tideräkningen. Men lyckligtvis fanns mannen, som kunde vrida den rätt.

Roms störste son, Gaius Iulius Caesar, var det året överstepräst. I denna sin egenkap hade han skyldighet att sörja för ordnandet av kalendern. Han grep in i tidens astronomiska förvirring och införde den tideräkning, den kalender, som efter honom fick namnet den j u l i a n s k a och som överlevde det romerska riket. Först år 1582 e. Kr. underkastades den en obetydlig förändring och förbättring (genom ingripande av påven Gregorius XIII).

Det gamla romerska månåret ersatte Caesar med det förut i Egypten brukliga solåret på 365 dagar med inskjutande av en skottdag vart fjärde år, för att icke den

fjerdedels dag, varmed solåret sköt över de 365 dagarna, skulle gå förlorad. För att kalendern skulle komma i samklang med de naturliga årstiderna, fick nu år 46 f. Kr. en osedvanlig längd, nämligen 445 dagar. År 45 f. Kr. blev alltså det första reglerade året.

Nu var det ordning och reda i kalendern. Man kunde tycka - och det menade väl också Caesar - att därefter skulle allting fortgå utan störningar. Men häri hade han räknat fel. Och den lilla tuva, som stälpte tideräkningens stora lass, var de romerska prästernas oförmåga att rätt tolka uttrycket *quarto quoque anno* (samt det faktum att Caesar år 44 f. Kr. mördades av Brutus och Cassius i en sammansvärjning).

Vid fastställandet av längden hos var och en av dessa fyraårsperioder räknade nämligen prästerna från och med den föregående periodens sista år och icke, som vi skulle ha gjort, blott från detsamma, alltså t.ex. åren 24-21, 21-18, 18-15 i stället för 24-21, 20-17 och 16-13. Därvid blev således sista året i varje period dubbelräknat. Resultatet härav blev, att man under de första 36 åren efter Caesars kalenderreform fick icke mindre än tolv skottdagar i stället för nio.

Detta prästkollegiets sätt att inskjuta skottdagen äventyrade hela den nya kalendern. Till slut fick man dock sin uppmärksamhet riktad på prästernas sätt att sköta sitt värv. Kejsar Augustus, som år 12 f. Kr. blivit överstepräst, lät vidtaga åtgärder för vinnande av rättelse härutinnan. Egendomligt nog tycks han icke omedelbart ha observerat, hur felaktig skottårsberäkningen var, utan först efter fyra års förlopp blivit medveten därom. Ty Augustus gjorde igenting, för att det första skottåret efter hans val till överstepräst, år 9, skulle sättas ur kraft. Först år 8 f. Kr. bestämde han, att åren 5 och 1 f. Kr. samt 4 e. Kr. icke skulle vara skottår. Sedan

han sålunda låtit tre skottdagar gå bort, kunde den riktiga skottårsberäkningen tagas i bruk år 8 e. Kr.

Prästerna hade således missuppfattat Caesars föreskrift, att de skulle insätta en skottdag *quarto quoque anno*, vart fjärde år, och tolkade denna tidsbestämning = vart tredje år. Därför förtydligade Augustus den ursprungliga befallningen och föreskrev, att skottdagen skulle inskjutas *quinto quoque anno* = vart femte år (ordagrant = vart femte år). —

Första dagen efter en större kyrklig fest betecknas på samma sätt alljämt såsom dess annandag, t.ex. *Annandag Jul*, och den andra respektive tredje dagen kallas ju *tredje- och fjärdedag Jul*. *Trettondagen* infaller alltfört på den tolfte och *tjugondag Knut* på den nittonde dagen efter Juldagen.

Likartad är vår användning av uttrycket *var åttonde dag*, där vi alltså strängt taget skulle säga "var sjunde dag". Och tidskriften "*Hvar 8 dag*" kom icke ut var åttonde utan var sjunde. Så betecknar vi ju ofta vår sjudagarsvecka med orden *åtta dar*. *I dag om åtta dar* eller *åtta dar i dag* betyder i själva verket "i dag om sju dagar". Samma uttryck använder även tyskar, fransmän, italienare, spanjorer, portugiser och greker, för att nämna några av Europas folk. —

Dessa uttryck går således i sista hand tillbaka till romarnas bruk att vid angivande av ett tidsintervall med ordningstal räkna med **både** utgångs- och slutpunkten. —

(*Anders Gagnér var farbror till Karin Holger. Hon har letat fram artikeln, som här införes i något redigerad form.*)

GF - Släktforskarnas Arkiv - finns nu på Internet.

På GF:s hem-sida går man in genom entrén och bildligen "husesyn" runt om i lokalerna på Sabbatsbergsvägen. Man kan gå från hylla till hylla och söka efter vad som finns. I vissa fall kan hyllans eller bokens innehåll presenteras direkt. I annat fall beställer man önskad kopia av handlingen med e-brev, vanligt brev eller fax. Kostnaden för detta halveras för medlemmar i GF.

Arbetet är inte avslutat, webb-sidorna kommer successivt att växa och förbättras. För närvarande finns 550 filer om vardera en sida samt dessutom ett par hundra bilder.

www.genealogi.net

Med tillstånd av Gudrun Råssjö, Stockholm, införes här en artikel ur Svenska Kyrkans Tidning nr 9-2000.

Erik Dahlbergsgatan 12 - en gång ett hem för fabrikarsbeterskor !

Du behöver inte längre vara fabriksarbeterska för att få bo på Erik Dahlbergsgatan 12 i Göteborg och husägaren bjuder inte längre på hyran. Annars fungerar mycket som på fröken Beatrice Dicksons tid. Fastigheten på Erik Dahlbergsgatan byggdes i slutet på 1880-talet åt kvinnor som hade svårt att få bostad. Hyran skulle vara mycket låg eller ingen alls, men hyresgästen skulle ha egna inkomster. Beatrice Dickson skötte hyresverksamheten själv tills hon blev gammal och grundade därefter en stiftelse som hon gav modern Eleonores namn.

Forts. sid 18

Erik Dahlbergsgatan 12.

Foto: JH

Styrelsen för 'Eleonore Dicksons stiftelse' är noga med att följa den gamla ägarinnans intentioner. Erik Dahlbergsgatans lägenheter hyrs fortfarande ut till 'aktningsvärda personer' som gärna har förankring i någon kyrklig församling. Hyran är relativt låg och stiftelsen har inga vinstintressen med fastigheten.

I styrelsen sitter fem personer - en ledamot från Svenska kyrkan, en från KFUK-KFUM i Göteborg och ytterligare tre personer som styrelsen själv utser.

Fröken Beatrice Dickson föddes i den välbärgade göteborgsfamiljen Dickson, av James J:son och Eleonore. Beatrice hade en stark gudstro och konfirmerades av den kände domprosten Peter Wieselgren. Hon var mycket intresserad av socialt arbete, en riktig nykterhetskämpe och hon satsade hela sin förmögenhet på välgörenhet. Beatrice gifte sig aldrig, utan ägnade sin tid åt att starta och driva olika verksamheter - några exempel är Blåbandsrörelsen i Sverige, KFUK i Göteborg samt flera hem och sommarvisten åt fabriksarbeterskor och kvinnliga frigivna fångar.

Det sägs att fröken Beatrice mot slutet av sitt liv var ganska fattig. När hennes rådgivare meddelade henne detta svarade hon: "Tack gode Gud, då kan jag dö i frid".

Beatrice Dickson fick en kraftig förkylning och lunginflammation och den 18 januari 1941 avled hon, 89 år gammal.

Guðrun Råssjö

I dagens sjutton lägenheter bor representanter från alla de fyra kristna kyrkofamiljerna:
L u t h e r s k a ,
romersk-katolska
och ortodoxa/österländska kyrkorna samt de frikyrkliga rörelserna.

Huset byggdes med för Vasastaden typiska lägenheter år 1888, men redan 1896 ombyggdes de

fyra våningarna till 15 st smålägenheter om två rum och kök. Hygienrum saknades givetvis, och avträden fanns på gården. I källarvåningen var det affärsverksamhet. Arkitekt okänd.

JH

Beatrice Dickson

Foto: Anders Karnell

James Dickson, d.ä., 1784-1855

inflyttad till Sverige 1809, grosshandlare, kommerseråd
g.m. Margareta Eleonora Bagge, 1795-1857

Sammanställning av Joel Holger

James J:son Dickson
1815-1885
grosshandlare
(Överås slott i Gbg)
g.m. Eleonore Willerding
1821-1900

Charles Peter Dickson
1817-1858
g.m. Elisabeth Dudgeon
1823-1899

Robert Dickson
1819-1903
g.m. Emilia Quensel
1842-1920

Carolina Dickson
1822-1908
g.m. Carl Pontus v. Rosen
1811-1877

Oscar Dickson
1823-1897 *)
grossh., friherre 1885
(Almnäs vid Hjo, Särö,
Dicksonska Palatset, Gbg)
g.m. Marika von Rosen
1836-1917

Axel Dickson
1826-1899
g.m.
1. Charlotte W. Dudgeon
1829-1860
2. Mehatabel (Bell) Austin
1840-1943

James Fredrik Dickson, 1844-1898
g.m. Blanche, född Dickson
1852-1906 (Tjölöholm i Halland)

Caroline, 1846-1918
g.m. Olof Wijk, d.y., 1833-1901
grosshandl., riksdagsman

Axel, 1850-1927
g.m. Nancy Bratt
1880-1965

Beatrice, og.
1852-1941

Del av släkten DICKSON, "yngre grenen"

*) Stordonator, bl.a. Nordenskiöld's ishavsexpeditioner
och Andréas ballongfärd.

Efterlyses

Jag efterlyser fler uppgifter om **Mårten Persson**, född 1691 i **Stora Köpinge**, Skåne, död där 1767.

Gift med **Sara Persdotter**, född 1700, död mellan 1775 och 1796.

Barn: Per född 1722 13/5, **Sara** född 1730, **Nils** född 1737 23/5. Alla födda i St. Köpinge.

Nils hustru hette **Anna Svendsdotter** och barnen **Sinna** och **Sven**. Nils son **Sven Nilsson** flyttade 1786 till **Glemminge socken**.

Alla uppgifter mottages med tacksamhet.

Lilian Ginnell, Axgatan 48, 431 40 Mölndal. Tel. 031 - 27 83 32.

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

*Denna gång fortsätter Joel Holger att kortfattat redogöra för läs-
värda och intressanta artiklar ur medlemsblad från släktforskar-
föreningar i Norden. Medlemsbladen finns tillgängliga i GRS
bibliotek på Erik Dahlbergsgatan.*

ALINGSÅS SLÄKTFORSKARE.

Nr 2 April 00. 'Tre generationer präster i Västergötland' av Elise Frodelius. Hennes släktkrönika börjar med kyrkoherde Lars Frodelius 1656-1724 i St.Mellby och Skarstad.

Nr 3 Juli 00. 'Tre generationer präster' fortsätter med komminister Johan Frodelius 1700-1743 i Långnum.

ALIR-ANOR. Forskarföreningen Alir, Söderhamn m. omnejd

Nr 2/00. Lars Nylander redogör för 'Arvs gången av jord i 1800-talets bondesamhälle'.

ANGELÄGET. Sveriges Släktförbund

Nr 2 Maj 00. Gustaf von Gertten har utrett problem och visioner omkring släktforskning på Svenska Pommern. Släktforskningen kom i vanrykte sedan nazismen i mitten av 30-talet för sina syften lyckades ta över den tyska släktforskarrörelse som där fanns.

Nr 3 Juli 00. 'Forska på Pommern - ett tillägg'

ANKNYTNINGEN. Nyköping-Oxelösunds Släktforskarför.

Nr 3/00. Christina Hjalmarsson berättar om sin ana Bengt Salner 'En präst i Poltava år 1709'.

AN-SIKTET. Folkare Släktforskarför.

Nr 2 Juni 00. 'Om Christelig Begravning' skriver Barbro Vikström och gör utdrag ur 1686 års Kyrkolag samt 1734 års Lag.

AROSIANA. Västerås Släktforskarclubb.

Hösten 2000. Jan Larsson återger en artikel om Abraham Abrahamsson Hülphers från Västerås (1734-1798), köpman, bruksägare, topograf, genealog, musikhistoriker.

GENOS. Genealogiska Samfundet i Finland

Nr 2/00. 'Prelaterna Wenne i Åbo' av Jarl Pousar, Vichtis, behandlar en prästsläkt som verkade på 1500-talet.

Nr 3/00. 'Kan genealogin biologiseras?' undrar fil.dr. Samuel Panelius, Sjundea. En lång och intressant artikel om anor och släktskap, gener och arvsanlag.

HALLANDSFARARENS INFORMATION. Hallands Genealogiska Förening

Nr 48 Juni 00. 'Från Sverige till Amerika 1916' är en livfull skildring (i egna ord) av en kvinna och mor, som med sina 8 barn emigrerade till USA. - Lars Larsson, Borlänge, och Börje Angelstrand, Falkenberg, har fördjupat sig i och funnit värdefulla komplement till sin släktforskning i mantalslängderna.

HÄRADSBLADET. Dals Långed

Nr 1/00. Detta nr innehåller flera lokalanknutna berättelser, bl.a. Gustav Anderssons i Västra Gatan beskrivning från 1935 över Brälanda socken och 'En vandring i Stenebyälvens dalgång' av Monika Åhlund.

JLS-NYTT. Jämtlands läns Släktforskar

Nr 81 Maj 00. 'Om bördsköp' skriver Robert Fresk. Ett begrepp för arvejord som infördes i 1734 års lag.

KGf-NYTT. Kronobergs Gen. Förening

Nr 69 Juni 00. 'Lite råd och tips vid datorköp etc.' lämnas av Conny Gustavsson.

MARK-RÖTTER. Marks Härads Släktforskarförening

Nr 2 Våren 00. 'En del av Göta Kanals histo-

ria' och hur man som arbetskraft använde soldater ur den indelta armén berättar Jarl Nordh. - P.O. Stenbäcken skriver om Kungsåters kyrka, en centralkyrka från 1881.

Nr 3 Sommaren 00. Beskrives Grimmares kyrka, som har medeltida bakgrund. - Greta Larsson berättar om 'Begravnings seder från 1920-talet' - Carl Martin Bergstrand redogör i referatform för innehållet i Marks härads domböcker rörande Örby sn., med början från 1700-talet. - Britt Hagman skriver om 'Galgbacken, avrättningsplatsen mitt i byn'. Hon berättar om Skene by, dess byggnader, om Nycklaberget, det gamla tingshuset och om domar, som ledde till förlust av livet på galgbacken.

NOLASKOGS Hembygds o. Släktforsk.

Nr 65 Maj 00. En rapport från 1710 om 'Smittsamma sjukdomar' av Anders Nordström.

PLF-NYTT. Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum Oskarshamn

Aug. 00. Artiklar av Maj Holm och Anders Thunberg om uppsrledaren Nils Dacke.

RUNSLINGAN. För. Släktforskare i Uppland

Nr 3/00. '1600-talets Uppsala och Uppland genom Universitetets ögon' av Christina Backman avser Akademiska konsistoriets protokoll, som utgivits 1977 för åren 1624-1699. En guldgruva för akademikerättlingar enl. Chr. Backman.

SKÅNEGENEALOGEN. Skånes Gen. Förb.

Nr 1/00. 'Gunnar Rosendal - Fader Gunnar - släkträd i Greve sn, Bjäre hd' av Gert Lindell, Stockholm. Biografi med källor och lästips. - 'Indianer och svenskar i Norra Amerikas urskogar' av Ulla Nilsson, Helsingborg, handlar om de första svenska pionjerna på 1840-talet samt om svenskar i staden Sheffield i Pennsylvania (flera namnges) under 1800-talets andra hälft.

SLÄKT OCH HÄVD. Gen. Föreningen

Nr 2/00. 'En illegitim gren av den skånsk-

norrländska släkten Svenonius' av Hans Gil-lingstam. - 'Släkten Tyrohl' av Pontus Möller. - 'På villovägar till den rätte?' av Curt Hauffman, Järfälla. - Kompletteringar och rättelser till flera genealogiska arbeten, bl.a. herdaminnen, Elgenstiernas ättartavlor, Släkt och Hävd, Karl XII:s officerare av Lewenhaupt.

SLÄKTBITEN. Forskarför. Släkt & Bygd

Nr 2/00. 'Ett litet fattigt barn jag är' är en tankeväckande (och detaljerad) berättelse om händelser från 1787, då 303 barnhusbarn utackorderades till bönder i Hälsingland. Sammanställd av Göran Malm.

SLÄKTDATA. Föreningen Släktdata

Nr 2/00. 'Några minnen från min släkt, del 5' av Anna Uddenberg fortsätter. - Per Liljeström skriver om Partille Herrgård, vanligen kallat 'Slottet'. - 'Liten QA-Manual' av Allan Palmgren redovisar installation, läsning, sökning och utskrift av Släktdatas cd-skiva över kyrkoboksregister.

SLÄKTEN. Södra Västerbottens Släktför.

Nr 1/00. 'Västerbottiska soldater och mantalslängder från Nysätra, Bygdeå, Lövånger och Burträsk på 1600-och 1700-talen. En cd-skiva anmäles av Daniel Brömster. - 'Tio byars historia i Bygdeå', Thure Johansson fortsätter med Västervik, Nidolf och Sörbäck. - Bengt Lindqvist redogör för hur vanligt det är att trädnamn användes som efternamn. 'Lind-' leder överlägset. - Forts. på Daniel Brömsters artikelserie 'Ledusjösläkten'.

SLÄKTHISTORISKT FORUM. Sveriges Släktforskarförbund

Nr 1/00. Sven Wallerstedt har forskat kring 'En 200-årig länsmanskedja' (7 st besläktade länsmän) i Sörmland. - Irma Ridbäck har läst Länsmannens i Korpilombolo distrikt arkiv, 1864-1917, och funnit att länsmansarkiven är en guldgruva för forskare. - Elisabeth Thorsell rapporterar att svensk historisk bibliografi nu finns speci-

ellt förtecknad och kan sökas på Kungl. Bibliotekets hemsida www.libris.kb.se.

Nr 2/00. Christina Backman skriver om 'Svensk militärexport 1721', vilket handlar om hur (efter Stora Ofreden) de decimerade finska regementena förstärktes med svenskt manskap från Uppland och Västergötland. 713 st soldater förflyttades, vilkas öden beskrives. Ca 1/3 stannade kvar livet ut, efter att ha bildat familj i Finland. - Rapport av Britt Hagman från gravstensinventeringen. - Nils Marelius redogör för 'De kyrkliga indelningsändringarna vid årsskiftet'. Flera församlingar och pastorat i landet slås samman till större enheter.

Nr 3/00. Thorsten Sandberg beskriver 'Bjärke-Säbyprojektet' vid Linköpings universitet. Ett pilotprojekt som går ut på att digitalisera en rad olika källmaterial, vilket skall erbjuda genvägar för släktforskare och lokalhistoriker. - 'Rekonstruktion av förstörda kyrkböcker - en lägesrapport' av Ulf Berggren. Förteckning över lokala kontaktpersoner i hela landet redovisas. - Ludmila Werkström ger ' Några praktiska råd för släktforskning i det nutida Ryssland'. - 'Att forska efter levande släkt'. Ett nytt sökprogram finns nu i allmänhetens terminal på skattekontoret meddelas och beskrives av Matts Billgren. - Björn Asker skriver om 'Personhistorisk tidskrift - ärevärdig, men för alla' och föreslår medlemskap i Personhistoriska samfundet (120.- kr/år). - 'Penningvärdet årligen 1830-1999' är sammanställt med konsumentprisindex som grund av Matts Billgren. - Förtecknas alla medlemsföreningar i Sveriges Släktforskarförbund.

SLÄKT-TRÄDET. Nordvärmlands Släktforskarförening

Nr 2/00. 'Riksdagsmannen Jan Magnusson i Granbäckstorp' (1838-1905) är en biografi över en mångkunnig enkel odalman med stora natur- och kulturhistoriska kunskaper. - Johan Sjöberg, Molkom, efterlyser värmlänningar på 1800-talet som (för att få arbete) flyttat till och avlidit i Norrland. Han kallar dessa för 'Norrlands-emigranter'. - 'Nödår i äldre tider, ett dystert

kapitel' handlar om hur 10.000-tals värmlänningar dog av svält på 1700-talet.

Nr 3/00. 'Bilismens i Värmland första år 1907' - 'Liten kartografisk samt mätthistorisk ordlista' - 'Torsby', av H.E.Nordström. En artikel från 1958 som behandlar samhällets utveckling från äldsta tid.

SLÄTTFORSKAREN. Söderslätt Släkt & Hembygdsforskarförening

Nr 1/00. Peter Larsson, Malmö, berättar om en ana 'Lehnert Jensen - ridefoughd på Svaneholm', som levde 1615-1680.

SÖDERTÄLJE-PROBANDEN. Södertälje Släktförening

Nr 134 Febr. 00. Oskar Lindgren, f. 1887, skrev om 'Handlare utefter Storgatan - Järnagatan för hundra år sedan' - Astrid Persson berättar om sin morbror i USA: 'Ivar Lindberg och hans brev hem till Sverige'.

TROLLHÄTTEBYGDENS SLÄKTFORSK.

Nr 1/00. En artikel av Bertil Ilhage behandlar förhistorien till Trollhättans 'moderindustri' NOAB. Huvudpersonerna var Anteor Nydqvist, f.1817, Johan Magnus Lidström, f.1814, och Carl Olof Holm, f.1804.

Nr 2/00. 'Något om byarna Vittene, Håsten, Brandstorp, Skärvalla o. Hökhammar i Norra Björke sn.' berättas av Ann-Britt Boman, Hökhammar.

Nr 3/00. 'När Bergslagsbanan invigdes'. Järnvägen öppnades för trafik mellan Göteborg och Trollhättan år 1877. I sin helhet gick den ända till Falun. - Marie Odenbring Widmark vid Älvsborgs länsmuseum skriver om 'Kartan som historisk källa' med fullig litteraturförteckning. - Referas ett föredrag hållet av Eskil Härmesand: 'Ulrica Eleonora Stålhammar, en svensk amazon' (f. 1683). Hon bytte till manskläder, kallade sig Wilhelm Ekstedt, och gifte sig med pigan Maria Lönman. Efter 13 år (!) nödgades hon dock bekänna sitt rätta kön och riskerade därmed dödsstraff. Efter benådning blev straffet dock

endast en månads fängelse.

VÄRMLANDS ANOR. Värmlands Släktforskarförening

Nr 1/00. Rapporteras om en förnämliga gåva om värmländsk genealogi som föreningen erhållit av Nils Sundelius. - 'Okända Frödingar' förtecknas av Marianne Fröding (g. Eriksson) - Carl-Johan Ivarsson funderar över värmländska ortnamn och lämnar en bred litteraturförteckning.

Nr 2/00. Referat från föredrag hållet av Peter Olausson om 'Släktforskaren och Kartan'. - Ytterligare ett referat: Barbro Mellanders föredrag om 'Smeder, bruk och patroner' från järn- och bruksepoken 1600-1870.

Nr 3/00. 'Värmlands Museums Arkiv' och 'Vem var Elfdalningen?' av Marianne Fröding - 'Ordningsregler för en fattiggård' - 'En spionrättegång' av Lars-Gunnar Sander, som studerat Nordmarks härads dombok från 1808. - 'En värmländsk författarstam' av Peter Funke, Mölndal.

VÄSTGÖTAGENEALOGEN. Västgöta Genealogiska Förening

Nr 1/00. En informativ artikel 'Skatter, skatter, skatter...' av Kjell Åberg, Mellerud, om mantal, jord och tionden. - Kjell Henrysson, Tidaholm, skriver om 'Ett skatteköp med förhinder'. Artikeln reder ut begreppet 'kronoskattegård' och förklarar hur ett skatteköp kunde gå till.

Nr 2/00. Tema: Ulricehamnsbygden. - Anna Lena Hultman, Hössna, berättar: 'Greve Sparres torpare blev juvelerare i Wisconsin'. En emigrant som lyckades i sitt nya hemland. - 'Ett axplock ur Ulricehamnsbygdens soldathistoria' redovisas av Harald Filipsson, Blidsberg.

ÅDALINGEN. Ådalens Släktforskarför.

Nr 2/00. 'Axplock ur Kramforsbolagets historia IV' av Erik Storhannus avser tiden omkr. 1890-1930.

ÅSBO SLÄKTBLAD. Åsbo Släkt o. Folklivsforskare

Nr 1/00. 'Klippans finpappersbruk - Sven Magnus Sunnerdahl (1786-1854)' - är en skildring av Sten Svensson. Bruket anlades och Sveriges första pappersmaskin startades 1832.

NYHETSBRÄV från SVAR

finns att läsa på föreningens anslagstavla. Brevet behandlar bl.a.

Domböcker på mikrokort

I domstolsmaterialet kan man stöta på de riktiga pärlorna. Det är inte bara brott som kan studeras i dessa källor utan även ägo- och arvstvister samt fastighetsaffärer. Viktiga är också bouppteckningarna, som är en rik källa när man vill studera gångna tiders liv och samhällen (och kontrollera släktförhållanden).

På mikrokort finns domböcker (med bl a bouppteckningar) för följande län klara:

SSA: Stockholm stad och län. **Uppsala landsarkiv:** Uppsala, Södermanland, Örebro,

Västmanland och Kopparbergs län. **Vadstena landsarkiv:** Östergötland, Jönköping,

Kronoberg och Kalmar län. **Malmö stadsarkiv:** Malmö stad. **Göteborgs landsarkiv:**

Göteborg/Bohus, Älvsborg och Skaraborgs län. **Värmlandsarkiv:** Värmlands län.

Härnösands landsarkiv: Västernorrland, Västerbotten och Norrbottens län. **Svea och**

Göta hovrätter.

Register till bouppteckningar

finns hos SVAR i allmänhet på separata kort.

OBS ! SVARs internetkatalog är ännu mycket ofullständig betr. bouppteckningar.

www.svar.ra.se

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning
retur med nya adressen till:

GöteborgsRegionens
Släktforskare
Erik Dahlbergsgatan 36 B
411 26 Göteborg

B FÖRENINGSG- BREV

Sverige

Porto betalt

JC
LJ
41

Forska med GRS datorer !

Emigranter 1869 - 1930

Sveriges dödbok 1950 - 1999 (obs. nyhet)

Svenskt Biografiskt Lexikon A - Rettig (29 band)

Söderskivan, om Södermalm, Stockholm

Föreningen SLÄKTDATAs kyrkoboksregister över födda, vigde och döda

☛ Nästa nummer av Västanbladet utkommer i början av febr. 2001 ☚

och har manusstopp den 8 jan.

Tveka inte ! Såväl korta som längre manus och forskningsresultat mottages för
publicering. Gärna även små anekdoter o.d.

Låt oss också få ta del av Dina synpunkter på tidningen.

GöteborgsRegionens Släktforskare

BIBLIOTEK och EXPEDITION

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg

har öppet under hösten

tisdagar kl 10.00 - 12.00

torsdagar kl 10.00 - 14.00 (då torsdagsgruppen har sin verksamhet)

samt 1 timma före varje föreningsmöte på Erik Dahlbergsgatan

Tel. 031-13 12 26 www.genealogi.se/grs.htm Postgiro 24 23 85 - 3